

КИЇВ І КИЯНИ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХІХ–ХХІ СТОЛІТЬ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
(12 КВІТНЯ 2012 Р.)**

Київський університет імені Бориса Грінченка претендує на роль одного з провідних осередків наукових студій у царині історії Києва. Для досягнення такої амбітної мети є достатні підстави, адже тут поступово складається школа дослідників-києвознавців, а відповідна тематика впродовж останнього часу займає усе помітніше місце у науковому доробку його студентів, аспірантів і викладачів. У зв'язку з цим грінченківці другий рік поспіль проводять Всеукраїнські науково-практичні конференції під загальною назвою «Київ і кияни у соціокультурному просторі ХІХ–ХХІ ст.: національний та європейський контекст», які надають дослідникам актуальних проблем нової та новітньої історії Києва можливість оприлюднити результати своїх наукових розробок.

Цьогорічну конференцію відрізняла широка проблемна область, що охопило головні аспекти вивчення історії Києва: громадсько-політичні процеси, культурний розвиток, історична демографія, біографістика, історіографія і джерелознавство. Новацією стало представлення літературознавчих досліджень, присвячених образам Києва та киян у художньому письменстві. Варто зазначити, що києвознавча тематика є цікавою не лише для науковців з Києва, але й для тих, що працюють в інших містах України, оскільки матеріали на конференцію надійшли з Харкова, Кам'янець-Подільського, Переяслава-Хмельницького, Полтави, Черкаса. Напевно, це обумовлюється загальним зростанням інтересу наукової громадськості в Україні до різнопланових історико-урбаністичних студій, важливим напрямом у яких є києвознавство.

«Київ як осереддя українського буття» – таким був лейтмотив доповідей, винесених на пленарне засідання конференції. І.Б. Гирич (к.і.н., Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України) розглянув соціокультурні процеси, що відбувалися у Києві в добу українського національного від-

родження другої половини ХІХ – початку ХХ ст. у контексті формування модерної української нації. В.І. Марочко (д.і.н., провідний науковий співробітник, Інститут історії України НАН України) проаналізував соціально-демографічні процеси в Києві та на його околицях впродовж останньої третини ХІХ – першої третини ХХ ст. А.Л. Зінченко (д.і.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка) за матеріалами спогадів С. Єфремова розглянув визначальні тенденції суспільного життя Києва в умовах утвердження радянського тоталітарного режиму. Я.О. Поліщук (д.ф.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка) висвітлив імагологічний вимір Києва в белетристиці новітнього часу. В.А. Шендеровський (д.ф.-м.н., Інститут фізики НАН України) присвятив виступ оцінці внеску учених-киян у розвиток різних галузей науки та техніки.

Від імені міської влади Києва до учасників конференції звернувся заступник голови Київської міської державної адміністрації д.і.н., професор Л.М. Новохатько, який у своїй промові порушив актуальні питання збереження столичного історико-культурного середовища, нормалізації функціонування музейних закладів і політики у сфері міської топоніміки.

На конференції відбулася презентація кінострічки режисера Івана Канівця «Інше місце». У ній автор запропонував глядачам замислитися над проблемою нищення історичної пам'яті на прикладі катастрофічної ситуації, що склалася навколо розміщення Музею історії Києва.

Учасники конференції ухвалили звернення до владних структур з пропозиціями внесення змін до київської топоніміки з метою увічнення пам'яті видатних особистостей, чиї долі були вплетені в історію Києва (митрополита Василя Липківського, В'ячеслава Липинського та ін.), а також створення спільними зусиллями києвознавців енциклопедичного видання про історичний простір Києва з урахуванням новітніх досяг-

нень гуманітарних наук і забезпечення Музею історії Києва гідним приміщенням.

Робота конференції продовжилася у секційному форматі. Серед доповідей і повідомлень, представлених на секції «Соціокультурна панорама Києва наприкінці XVIII – на початку XX ст.», відзначимо ґрунтовну розвідку С.С. Кіраля (д.ф.н., Національний університет біоресурсів і природокористування України), присвячену творчим контактам письменника Т. Зіньківського з київською інтелігенцією. Місце київських печерних храмів у релігійній свідомості киян, фольклорі та наукових студіях XIX – початку XX ст. стало темою повідомлення О.С. Мусіяченко (аспірантка, Київський університет ім. Бориса Грінченка). О.О. Тарасенко (к.і.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка) охарактеризувала творчий шлях історика В.С. Іконникова. Тенденції розвитку вищої жіночої освіти у Києві у другій половині XIX – на початку XX ст. на основі вивчення широкого кола історичних джерел були висвітлені О.О. Драч (к.і.н., Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького).

У рамках секції «Київ від доби національного відродження до національної катастрофи (1917–1930-ті роки)» одну з найцікавіших доповідей запропонував В.С. Лозовий (д.і.н., Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка), який дослідив на прикладі Києва важливу концептуальну проблему взаємовідносин між містом і селом під час національно-визвольних змагань в Україні 1917–1921 рр. Л.І. Буряк (д.і.н., Український інститут національної пам'яті) охарактеризувала розвиток києвознавчих студій у системі установ Всеукраїнської академії наук. О.Г. Бажан (к.і.н., Інститут історії України НАН України) навів цінні дані про масштаби соціаль-

них чисток у Києві 1934–1935 рр., які відбулися у зв'язку з перенесенням сюди з Харкова столиці Української СРР. Форми тиску з боку тоталітарного режиму на київських митців-кінематографістів на початку 30-х рр. XX ст. висвітлив із залученням раніше не опублікованих джерел О.І. Бонь (к.і.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка).

Основною темою виступів на секції «Київ від 40-х років XX ст. до сьогодення» стала доля Києва доби Другої світової війни. Зокрема, Ф.Л. Левітас (д.і.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка) розглянув історичні аспекти форсування Дніпра та визволення Києва від нацистських окупантів у 1943 р. С.В. Виноградов (к.і.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка) торкнувся питання про роль народного ополчення в оборонних боях за Київ 1941 р. М.С. Махортих (аспірант, Київський університет ім. Бориса Грінченка) представив результати аналізу особливостей інтеграції історичної пам'яті про звільнення Києва 1943 р. від німецької окупації до глобального простору пам'яті на матеріалах українського, російського, польського, німецького та англійського сегментів онлайненциклопедії «Вікіпедія».

За підсумками роботи конференції було видано збірник: Київ і кияни у соціокультурному просторі XIX–XXI ст.: національний та європейський контекст: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 12 квітня 2012 р. – К., 2012. – 184 с.

На весну 2013 р. керівництвом Київського університету імені Бориса Грінченка заплановано проведення чергової Всеукраїнської науково-практичної конференції «Київ і кияни у соціокультурному просторі XIX–XXI ст.: національний та європейський контекст».

